

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Nr-ii de Duminică pe an — 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napoliază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicățiune.

Afăș abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

EI ÎNTRE EI.

Circle știrea, însoțită de comentarii, pe de-o parte hazlii, pe de alta... acre, pe de alta răutăcioase, etc. etc., știrea că s'a găsit un candidat „liberal“, care să stea față în față la Jászberény cu contele Apponyi Albert, leaderul guvernamental, la proximele alegeri parlamentare.

Mandatul din Jászberény, pe care, în opoziție fiind, îl cucerea totdeauna, să-i fie amenințat acum, când e raliat, ba chiar stăp al actului guvern, deputatului Apponyi?

Are înțeles să se supere zările guvernamentale!

Dar pe când „Pesti Napló“ și „Budapesti Hírlap“ sunt indignate de „necuviința“ pe care o săvârșesc niște „localnici“, din motive de „certe locale“, candidând ca liberal pe *f stul fispán banffyst Almásy Géza*, contra lui Aponyi, pe atunci „Magyar Szó“ e mai explicit, căci jubilează, vâzând cum se ridică „adeveratul liberalism“ contra reacțiunii înfrățite cu ultramontanii.

Guvernamentalele, de altfel, se mângâie, că nu va fi în stare o astfel de mișcare să pună piedeci reușitei lui Aponyi, dar cu toate astea se vede din vorba lor cât de rău le cade, că se produc astfel de mișcări.

Un alt incident, — care preocupă azi presa maghiară, un incident semnificativ, doveditor că nu a fost desrădăcinat banffysmul decând cu căderea dela putere a fostului pandurpașa, actual maestru de Curte, se prezintă cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de serviciu militar al baronului Fejérváry.

Și anume: Ministrul hongarez, răspunzând felicitărilor ce i-a adus în numele parlamentului *Perzel Dezső*, accentuează solidaritatea sa cu *vechii săi prieteni*.

„*Budapester Tageblatt*“ și după el alte ziare, au luat această declarațiune drept un afront făcut de generalul actualilor mari și tari din partidul guvernamental. Ziarele apropiate de guvern informate „din isvor competent“, umblă să atenueze efectul spuselor veteranului soldat, fără a se basarda însă de a lăsa întrezărirea măcar, a abandonării de către general a „vechilor săi prieteni“.

În această înfașurare a stărilor de lucruri, este evident că armonia și unitatea în partidul guvernamental nu este tocmai... așternută pe flori.

Dar' cu toate că elemente foarte pestrițe formează majoritatea guvernamentală; „liberal“ vechi și noui, cum și agrari și mercantiliști, — am mai putea adăuga chiar și ugronbartha-știți, etc. — Széll nu-și teme situația; căci cărma, puterea, este magnetul după care în definitiv se direcționează toate nuanțele, — și gălăgia banffystă, befele în roate, numai atâta dar au, că vor contribui a amari din când în când, sau a provoca dispoziții hazlii.

Dar' oare din toate acestea cine câștigă?

Țeara perde, în toate privințele. Căci în toate trebile, afacerile, dispozițiile și hârjonelile lor, motivul ori-cărei porniri, ori-cărei mișcări, este orgoliul șovinist cu toate slăbiciunile și imoralitatea sa.

Țeara pierde... tătari și „domnii“ se cearta pe „patriotism“.

Comitetul central electorat săsesc, prin președintele său Dr. *Brukner*, deputat dietal, a convocat adunare generală electorală la Sibiu, pe ziua de 27 August. La această adunare vor fi reprezentate toate cercurile electorale săsești, și anume: Orașul și comitatul *Brașov*, 4 cercuri electorale; *Sibiu*, oraș și comitat, 6 cercuri; cercul *Orăștiei* și comitatul *Târnavei-mari* cu 4 cercuri; și în fine, cercul *Bistriței*. Fiecare cerc electoral trimite 2 reprezentanți. Deputații dietali, întrucât nu vor fi delegați, au numai drept consultativ la adunare.

Audiențele dela Ischl. *Primul ministru austriac Köber* și *ministri comuni Goluchowky* și *Kállay* au fost ascultați de *Majestatea Sa* în chestia tarifului vamal și în lezătură cu acesta în privința convențiilor comerciale. *Majestatea Sa* s'a informat foarte amănunțit despre starea lucrurilor. *Körber* a raportat că tot timpul vacanței i-l a ocupat pregătirea convențiilor comerciale internaționale. *Cei doi ministri comuni* au fost chemați de însuși *Majestatea Sa* la audiență, pentru a le asculta cuvântul în această privință și ca să-i raporteze despre mișcările din statele balcanice.

Rusia și România. Calomniatorul perpeptu al României, și în genere al Românilor, *Kossuthistul „Egyetértés“*, raportând, sub titlul de mai sus, despre visita escadrei ruse la Constanța și întoarcerea acesteia din partea flotei române, la Sebastopol, ce se anunță pentru 4 Septembrie, apoi mai amestecând și jubileul lui *Fonton*, ministru al Rusiei în București, conchide prin următoarele sentințe:

„În cea mai apropiată sesiune a camerei conservatorii vor face interpelație în afacerea vizitelor dela Constanța și Sebastopol. Conservatorii se provoacă la faptul, că întregă presa lumii se ocupă de spionajul Rusiei la Dunărea de jos, numai guvernul român tace. Această tăcere provoacă bănueli. Con-

servatorii vor să prevină pe *Sturdz* de a face politică cu două fețe, sprpaguba României, sau de a face chiar alianță cu Rusia în secret“.

După-cum se vede, *Egyetértés*, ori corespondentul său din București, își ia aer de mentor al României.

Presa face gură și guvernul român nu o imitează!

Și vine *Egyetértés* să susțină „interesele României“, contra unui prim-sfetnic al *Majestății Sale regelui Carol I*.

Cu măsură *Rimberiană* cântărească și șovinismul numai pe „patrioții“ săi.

Poftiți la masă!

În ziua Sf-tului Ștefan socialistii au ținut o mare întrunire la Cluj.

„*Egyetértés*“ află că scopul acelei întruniri a fost, de a atrage mai ales pe Români din cerc și a-i hotărî ca la alegerile viitoare să intre în lupta electorală sprgind pe socialisti.

O explică aceasta ziarul *Kossuthist* prin faptul, că socialistii la recenta adunare de organizare a lor, între punctele de program au pus și executarea legii de naționalități, un lat cu care caută să prindă pe Români.

Patrioticul ziar al lui *Franc*, însă socotește, că au greșit, au pornit la un lucru rău pentru dinșii *patrioții socialisti*, venând după Români.

După mai multe obrăsnicii dezbătute la adresa Românilor, „*Egyetértés*“ spune socialistilor următoarele:

„În întreg Ardealul nu există doi români proști care să fie în curat cu scopurile social-democrației. (Nici nu e de trebuință!) *Valahilor* le trebuiește „*Dacie*“ și democrații socialisti au luat puțința apropierei reciproce prin faptul, că pretind recunoașterea instituției de stat a Ungariei pe toate terrenele dela nouii lor aliați.

ACUM 300 ANI.

Sed titlul „*Un act românesc dela muma lui Mihail Viteazul*“, (acum 300 de ani se obișnuia scrisul în limba slavonă la Români) dl *D. Onciu*, profesor de istoria Românilor la Universitatea din București și director al Arhivelor Statului, publică în numărul din urmă al revistei „*Convorbiri Literare*“ următoarele:

Între documentele mănăstirii Cozia din Arhiva Statului (pachetul 24) se află un prea interesant act românesc, dat la Cozia în 8 Noembrie 7111 (1602), prin care călugărița *Teofana*, muma lui *Mihail Viteazul*, dăruiește acestei mănăstiri satele *Frâsinetul* și *Studențița* din județul *Romanați*, pentru sufletul marelui său fiu. Aceste sate, împreună cu *Stadina-Mesteacănului*, *Stadina-Barbului* și *Crușovul*, au fost date de *Mihail-Voevod*, cu chrisovul din 27 Septembrie 7106 (1595), „cinstitei și dela inimă preasubitei maicei“ sale „*Doamnei Theodora*“ (călugărița *Teofana*); ear' el le cumpăraseră, cum spune chrisovul, când a fost *Ban Craiovei*. (Condica veche a mănăstirii Cozia, pag. 306).

Actul de donațiune a călugăriței *Teofana*, scris pe pergament în o frumoasă rîdică românească și într-o limbă plină de

dăieșia jalnicei mume după moartea fiului său, prezintă și prin conținut și ca formă un deosebit interes istoric și filologic. El a fost publicat de fostul director al Arhivelor Statului, *C. D. Aricescu*, în Revista istorică a Arhivelor României (Indice de documente aflate în Arhiva statului), broșura II, București 1876, pag. 101—103. Dar' cum această publicație nu dă o transcriere exactă a originalului, având și unele părți nedescifrate sau greșite, o nouă editare este necesară.

Pe lângă interesul științific, documentul ce-l publicăm din nou va mai afla acum și un interes de actualitate. La 9/19 August se împlinesc trei sute de ani dela moartea lui *Mihail Viteazul*, eroul martir al *Unirii Române*, prin dănsul intrupată și cu dănsul căzută. Cu lacrimile dăioasei mume, eternizate în acest act de pomenire, să unim la aniversarea trecentenară, primosul inimilor noastre pe mormântul eroului slăvit al *Românilor*.

Eu roaba Domnului *Isus Christos* călugărița *Theofana*, muma răposatului *Mihail voevoda* din Țeara-Românească, viețuit-am vieșta acestui lumii deșerte, cum zice și preamândru *Solomon*, deșarta deșartelor și de toate deșarta, și înșelătoare, și fu-ătoare de suflete, și am petrecut lumește destul în tot chipul în vieșta mea,

pană ajuns și la neputința bătrânețelor mele, și la slăbiciunea mea în sfânta mănăstire în Cozia, la locuita troițe și la răposatul răposatului *Mircea voevoda*, și trairu de ajans de luaiu sfântul cin călugăresc, drept plângerea păcatelor mele. Aici mă ajunse și vestea de săvârșirea zilelor drag fiului meu *Mihail-voevod* și de sărăcia doamnei-sa și a coconilor domniei lui, prin țările străine. Fui de plângere și de suspine ziua și noaptea. După aceea cu voia și cu ajutorul Domnului din ceriu, și cu rugăciunea cinstiților părinți în zi și în noapte, și plângerea mea și suspinele sărăciei lor de țările străine, doară sfinția lui din înaltul ceriului au auzit și s'au milostovit, de i-au scos din țările străine în țeara de moștenie, și mai virtos au cugetat la sfânta mănăstire în Cozia pentru bătrâna și jalnica lor maică. Și dacă se adunară unii cu alții, mare plângere și suspine fii între ei de jalea fiu-său *Mihail-vodă* și pentru patima lor ce au pățit prin țările străine, doamna *Stanca* și fiu-său *Ioan Nicola-vodă*, și fie sa doamna *Florică*. Fii după aceea întrebare între ele, cine cum au petrecut. Grăbi doamna *Stanca*: cum am pățit noi maică, să nu pașă nime de ruda noastră. Dar' molitva ta maică cum ai petrecut? Maica zise: cu mare foc, de moartea fiu-meu și de jalea domnilor voevoda... către sfânta mănăstire

am har dragul meu din ceriu, și mulțumesc părinților din sfânta mănăstire, c'am avut pace, răpus și căutare de molitvele lor la nevoia mea. Ziseră domnia lor: mulțumim și noi molitvelor lor pentru molitva ta, căci ai avut căutare de ei. Zise maica *Teofana*: pentru aceea, fetele mele, au făgăduit sfintei mănăstiri două sate din *Romanați*, *Frâsinetul* și *Studențița*, pentru sufletul răposatului *Mihail-vodă* și pentru sănătatea fiu-său *Nicolai-vodă* și pentru pomeana noastră, și a tot neamului nostru, să fim pomeniți la toate sfințele pomenice și *Dumnezeasca liturgie*. Domnia lor ziseră: noi bucuroase, cum i-le-au dat răposatul *Mihail-vodă*, volnică ești; fie date și de noi și de *Nicola-vodă*, și de tot neamul nostru în vecie, pentru pomeana, ca să aibi molitva ta și de aceea înainte milă și căutare până la moarte, de molitvele lor. Eu călugărița *Theofana* am dat 2 sate ce-sa mai sus scrise, în sfânta mănăstire, cu toate hotarele, pentru pomeana de vecie. Ear' cine se va ispiți de ruda mea, sau alți streini, să strice pomeana mea dela sfânta mănăstire ce am dă: eu de bună voie, aceea să fie blăstămași de 318 otăți ce ar fost în *Nicheiu*. Și ear' zice... afla din părinți, cine sunt... ar premeni până la moartea... ICI... ORB RUSU ȘIRIA...

Ceea ce mai în resumat însemnează: „Păziți-vă patrioticilor socialiști, că Valahii sunt trădători, pentru-că sunt Valahii! Nu vă apropiați de ei poftiți la noi. Precedent este: Am mâncat și noi la masa lui Bánffy“!...

Despre partea noastră se pot spăla pe cap unii cu alții „patrioții“, — căci toți sunt o apă, vrăjmași ai instituției statului, așa cum se prezintă, luptători pentru utopii, și calomniatori ordinari a tot ce nu e șovinist.

SITUAȚIA.

Se știe că în ziua de 3 Septembrie n. a. c. se va întruni din nou camera deputaților unguri în sesiunea ultimă a periodului actual parlamentar.

Terminul acesta nu mai e departe. Ei vom vedea deci din nou la muncă pe „părinții“ patriei despre care ziarul „Magyarország“ în numărul de Duminică trecută zice, că „la constituirea acestui parlament, ales cu toate mijloacele fărâdelegete, nimeni n'a profețit, că el își va întinde viața timp atât de îndelungat“.

Această ultimă sesiune guvernul a plănuit-o de tot scurtă. Toată lucrarea ce avea să se desfășoare în acest timp ar fi fost: proiectul despre sistarea casselor de bani în comitate; regularea unei serii de petiții rămase din sesiunea trecută, și alte câteva proiecte de legi mai puțin importante; căci agendele mai importante, cum sunt: votarea bugetului, chestia pactului cu Austria și a convențiilor comerciale — vor avea să se rezolve de viitorul nou parlament.

Cu toate acestea, vacanța, ce în curând expiră, a sporit șgandele și pentru aceasta din urmă sesiune a Dietei. S'au ivit adică câteva evenimente politice, care au să dea nou nutremânt discuției proxime parlamentare și astfel după toată probabilitatea, camera va avea și în Septembrie ședințe din cele mai șgomotoase și interesante.

Presa „patriotică“ opozițională amintește câteva din aceste evenimente mai noue. Cel dintâu ar fi proiectul de lege despre încuviințarea unei sume pentru continuarea liniei ferate din valea râului Ung până la granița Galiciei, unde va avea legătură cu o nouă cale ferată austriacă. Se zice, că această linie în primul loc e

mă milul, și a nu mă socoti la nevoia mea, și când va fi frică întru noi de bogate rătăcii, și mă vor părăsi înainte de precăstăvlenia mea, să părăsesc Dumnezeu pe ei, și să fie în blăstăm cum e zis mai sus. Și mărturie am pus părintele episcopul Efreim din Ribnic, și ai lui călugării, și proegumenul Onufrie, și Veniamin proegumen, și Arsenie și egumenul Theodoru din Cozia cu tot săborul și Andonie bătrânul dela Piatra; și slugile doamnelor: Balea spătar, Dumitrachi vistiari, Miho neguștor, Stan Borcioiu, Pătru părcălab, Barbul posteaalnic, Badea al doamei bătrâne; boieri megiași: Vladul logofăt din Olănești și posteaalnicul Drăgomer Dolofanul din Stoinești, și logofătul Stoica din Berislăvești și părcălabul Stan Hudea din Călimănești, și popa Jipa cu tot satul, și popa Stan din Jibea cu tot satul și toți poslușnicii sfintei mănăstiri. Scris-am această carte în sfânta mănăstire în Cozia, cu călugărașul Gavril Lotr dela schit în zilele lui Șerban vodă, vâleat 7111 mesoța Noemvrie 8 dni“.

de mare importanță strategică, mai ales că ministrul comun de războiu o urgează cu energie neobișnuită și pretinde grabnică încuviințare și din partea Dietei unguroști. Cercurile conducătoare maghiare însă, între care ministrul de finanțe Lukács Indesebi, nu sunt de loc însuflețite de noua cerere a ministrului Krieghammer, pentru simplul motiv, că s'are prea mari sumele, ce ar avea să mistuie trasarea noii linii ferate. Votarea șpeselor va avea deci să întâmpine greutăți mari în parlamentul ungueresc.

Ca o a doua chestie de importanță a sesiunii va fi și cunoscuta afacere a lui Bánffy cu atenția la temelia constituției, desvilită nu de mult în coloanele ziarului „Neue Fr. Presse“ din Viena. În giurul acesteia, cum se știe, mai mult se agitase zilele trecute opoziția patriotică, cu toată presa ei. Relativ la această afacere, dela care abătuse atențiunea moartea subită a lui Szilágyi, se ivesc două versiuni. —

Se șvonește anume în cercurile apropiate de Bánffy, că acesta va pretinde ei însuși publicarea protocoalelor despre conferințele consiliilor de ministri ținute sub presidenția dănsului, ear' pentru aceasta se cere încuviințarea din partea unui nou consiliu de ministri. A doua versiune e, că tocmai Bánffy ar avea cel mai mare interes de a se tănuși la tot cazul conținutul șensațional al protocoalelor despre afacerea acum revelată a fostului prim-ministru Bánffy, deoarece ce publicarea acestora ar prezenta pe marele pandur de odinioară al țării în colorile cele mai urite.

Un politician și deputat cu vază din țabăra liberală a avut zilele aceste privilegiul să se pronunțe asupra acestei afaceri și între altele, a zis următoarele:

„Dacă opoziția n'a abstat încă dela planul său de-a duce afacerea Bánffy în discuția camerei, atunci ea are mari motive de-a regreta moartea neașteptată a lui Szilágyi Dező, fiind-că acesta era hotărât să ia însuși cuvântul în Dietă în această afacere. Ostilitatea între Szilágyi și Bánffy s'a început în momentul când pe temelul datelor autentice Szilágyi se convinsese, că Bánffy atentează la constituția țării.“

Dacă însă vorba lui Szilágyi a amușit acum pentru vecie, — cercurile politice cu drept cuvânt așteaptă cu multă nerăbdare declarațiunile ministrului de honvezi baron Fejérváry, care ș'gar își va expune părerea în afacerea des-amintită. Camera unguerească va avea deci privilegiul să audă lămuririle date de un ministru „constituțional“ relativ la atentatul plănuit în contra constituției „națiunii“.

Intru-cât ne privește, noi foarte puțină curioșitate avem pentru eventualele declarațiuni, ce le va face ministrul honvezimei în afacerea lui Bánffy. Ce-i adică azi „constituția națiunii“ pentru majoritatea cetățenilor patriei? — Un tiranism „exercitat la umbra legii și sub auspiciile justiției“; un sistem de guvernare îndoit mai păcătoș de cât ori-ce absolutism.

Mai sunt apoi și alte câteva chestii ivite în vacanță, în șinul societății maghiare, care vor da de lucru „părinților“ patriei în sesiunea din toamnă: Unele nemulțumiri șoviste în giurul iubileului ministrului de honvezi Fejérváry, cum și corteșiri și uneltiri pornite deja între „patrioții“ tremurători după mandate, în fața alegerilor apropiate.

Fi-va deci tãmbăluș și gâlăgie cu prișos și în sesiunea proxima a camerei unguerești; ear pentru astea — țeara li plătește cu trei bani pe „aleșii“ șii acum de cinceni, și numai apoi o să-i trimită acasă, pentru-că s'aducă în loc pe alți aleși, mai după „lege, drept și dreptate“, — vorba dănu prim ministru actual, Coloman Széll.

Ziua Majestății Sale.

Ziua aniversării a 71-a a nașterii Majestății Sale bunului nostru Monarch a fost serbată cu solemnitate deosebită în catedrala română ortodoxă din Arad. Serviciul divin a fost oficiat pontificând C. Sa părintele Roman Ciorogariu, însoțit de părintele Dionisie Popovici preotul capelan Bodea, și diaconul Mihulin.

C. Sa părintele Roman Ciorogariu a rostit din amvon o frumoasă predică, mănecând din sentența Scripturii: „Dați Cesarului ce este al Cesarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu“.

Cuvioșia Sa a dezvoltat principiul evanghelic din punctul de vedere religios și al filosofiei sociale.

Corul țărănesc din Pârneaș a a șevirșit cu multă pricepere cântările liturgice, cântând totodată și imnul măritei Case domnitoare.

Concetățenii noștri Maghiari au serbătorit această marea zi într'un chip foarte modest.

La Oradea-Mare, în biserica ortodoxă română a pontificat la sf. liturgie, șervind și „te deum“—ul pentru Majestatea Sa, P. C. Sa dl Vicar episcopesc Vasilie Mangra, asistat de protopopul referent I. Groza, preoții Petre Suciu, Ioan Pop și Gherghie Pap.

La catedrala catolică a pontificat însuși episcopul cardinal Dr. Schlauch, mărind splendoarea serbătoarei prezența armatei.

Cardinalul Schlauch a dat un banchet, la care au asistat toate autoritățile și notabilitățile civile și militare, șspanul Dr. Beóthy László, mareșalul Lovitto, P. C. Sa vicarul episcopesc Vasilie Mangra, și un șir întreg de oaspeți.

Cardinalul Schlauch a toastat în sănătatea și pentru viața îndelungată a gloriosului nostru Monarch.

Presa română în Ungaria și presa ungară în România.

Sub acest titlu „Universul“ din București șerie următoarele:

De astă primăvară se formase în Budapeșta un comitet mare, compus din șefi și fruntași partidelor unguere, din fruntași vieții publice, literare și comerciale, având însăreșnarea de a studia mijloacele prin care s'ar pute ridica circulația ștrăinilor în Budapeșta și în principalele stațiuni balneare unguere, cu tendința ca Budapeșta să fie un fel de centru intelectual și comercial, și un fel de „great attraction“, cum este de pildă Parisul, al întregului Orient. Și în cursul șebaterilor urmate s'a pus un mare preț în șpecial pe călătorii din România și toți s'au întreat cum se face și care să fie cauza, că vizitatorii români al stațiilor balneare scad din an în an, și cum se face că Românii, când pleacă în străinătate, nici nu se opresc măcar la Budapeșta?

Și s'au dat idei pentru atragerea popoarelor din Orient și în șpecial a Românilor: Un teatru de varietăți, o casă internațională de joc în șsala Margareta a la Monte Carlo, restaurante bune franțuzești, chelneri cari vorbesc românește, grecește, turcește și șerbește, etc.

Lasă că toate lucrurile aceste nu ne ar atrage de loc, dar s'a neglijat condiția principală, anume: Cum ar pute să devie Ungurii mai toleranți și mai puțin infumurați? Căci intoleranța și infumurarea lor li face să fie izolați și evitați.

Să cităm un fapt în adevăr uimitor: Toate ziarele românești sunt oprite de a intra în Ungaria, până și „L'Independance Roumaine“. Et bine, de ce se plâng atunci Ungurii că Românii nu se duc la băile unguerești, nici la Budapeșta, când ei ar fi osândiți să nu știe nimic, dar absolut nimic din ce se petrece în România?

Dar un caz și mai patent de intoleranță:

Directorul nostru, dl Luigi Cazzavillan se hotărîse ca să facă în timpul verii o cură la Mehadia. Și înainte de a pleca, acum o lună, făcuse o cerere primului-ministru ungar, dl Coloman Széll, rugându-l să permită, ca în timpul cât se va afla la Mehadia, să poată primi ziarul „Universul“. În credința că această cerere nu li va fi refuzată, — căci de șigur un șingur exemplar din „Universul“ n'ar fi primejduit existența Ungariei, — directorul nostru s'a dus la Mehadia.

Care nu i-a fost mirarea, când după câteva zile primește un avis, în limba unguerească, șris pe o jumătate de coală, prin care li se aduce la cunoștință, că cererea d sale nu poate fi satisfăcută, de care-co „Universul“ este oprit de a intra în Ungaria.

Fața de asemenea acte de intoleranță nu se vor mai găsi români atât de naivi ca să petreacă șeptemăni, poate luni întregi în Ungaria, ori-ce ar face comitetul din Budapeșta.

Poftească comitetul în București, să vadă cum ziarele Budapeșt, Egyetértés, Budapesti Hirlap, etc., cari zilnic ne insultă, nu numai că intră în România în bună voie, dar sunt atârinate pe la chioșcurile de jurnale din calea Victoriei și Boulevard, alături de ziarele românești, fără ca cineva să vadă în asta o amenințare a existenței țării românești.

CUGETĂRI.

Toate se pot perfecționa, afară de feșicire!

Femeile iubesc din curioșitate, din deșertăciune, din șpirit de imitație, mai adesea de rit, une ori însă și din dragoste!

(H. K.)

Nici o femeie nu e deșăvșită, eșă încâl bărbatul ei să nu se căiască, macar odată pe zi, că s'a însurat!

(Ebers G.)

Diferența între rudenie și prietenie este aceea, că pe când legăturile de rudenie există și fără șnilimentul iubirei și al simpatiei, prietenia din contră, nu se poate închipui fără acest sentiment. Dacă iubirea și simpatia dispar, prietenia va dispărea de asemenea pe când cu rudenie se întâmplă totmăi contrariul!

(A. T. Cicerone „De Amiciția“.)

Pentru furul de inimă nu există nici o pedeapșă în legi, poate pentru că acest furt se pedepșește șingur!

(A. v. S.)

Noutăți

ARAD, 21 August n. 1901.

Principele moștenitor român la manevrele austriace. Principele Ferdinand al României însoțit de generalul Robescu și maior A. Demetrescu—adjutanți, va asista la manevrele armatei austro-ungare. Aceste manevre se vor face în Croația și în șudul Ungariei. A. S. R va pleca la începutul lui Septemvrie la Cinci biserică, unde va fi șuartierul general al trupelor austro-ungare concentrate.

Decorățiuni. M. S. Regele Carol a conferit diferite decorățiuni inginerilor cari au contribuit la șonstruirea liniei ferate Căneni — Rul-Vadului. Cu ocașia înăugurării acestei linii: Dl M. Râmniceanu, șub directorul C. F. R., a fost numit mare șofer al Coroanei României. Dl C. Ottulescu

inginer inspector general, șef de serviciu al lucrărilor noi comandor al Stelei României ș. a.

Oficiul protopresbiteral al Aradului adresează următorul circular:

Prin concludus Venerabilului Consistor eparchial de sub Nr. 9343, 9353/901 anulată fiind constituirea Sinodului protopresbiteral efectuată în sinodul ținut la 6/19 Octombrie an. tr., în tenoarea §-lui 45 din Statutul organic prin aceasta convoc Sinod protopresbiteral extraordinar pe ziua de Joi în 9/22 August a. c. orele 9 a. m. în localitatea școlii noastre confessionale de lângă biserica catedrală, la care P. T. D. Ta ca membru ordinar prin aceasta ești invitat a participa și a da tot sucursul pentru regularizarea afacerilor bisericești-scolare și fundamentale din acest tract protopresbiteral.

Obiectele de pertractat vor fi următoarele:

1. Completarea scaunului protopresbiteral.
2. Alegerea comitetului protopresbiteral și
3. Alegerea epitropiei protopresbiterale și a unui notar pe restul periodului.

Arad, la 23 Iulie (5 August) 1901.

Iancu Ștefănuț,
adm. protop.

Noul preot al Săliștei (lângă Sibiu) Dl. *Jacob Șteflea* fost învățător a fost ales în ziua de 18 August cu 120 voturi. Dintre ceilalți candidați a intrat Dl. *Ilie Hocietă* înv. 78 voturi, Aron Gogone preot în Poiana Mărului 3 voturi.

Meșterul Nacea. La expoziția economică din *Macău* a atras atențiunea ministrului de comerț o grupă de instrumente agricole, făcute toate în ministură: plug, mașină de sămănat, grapă, car, etc. Toate acestea le făcuse pogârnciul *Ștefan Nacea*, un copilăndru care în viața sa n'a umblat la școală, fiindcă părinții lui sunt săraci lipiți pământului și astfel Ștefan Nacea încă de mic a ajuns la slugă. Ministrul științei de referințele băiatului și aflând că e foarte deștept și ar vrea să învețe, dar n'are cu ce, a promis că-l va da la școală pe spesele sale. La toamnă tinerelul meșter Nacea nu va mai griji dect de boi, ci de carte și învățatură.

Mașină de cusut ranele. Chirurgul francez *Paul Michel* a inventat o mașină, care coasă ranele grabnic și fără a cauza dureri rănitului. Mașina e așa de mică, încât încape și în mîna omului. *Michel* și-a arătat invenția academiei de medicină din Paris, care i-a premiat-o cu premiul de 10.000 de franci al lui *Barker*.

Român — șachist vestit. La emulațiile de șah ce se țin de prezent în *Carlsbad*, la parte se cunoscutul șachist român *G. Marco*, despre care raportează foile vienezee, că în turele îndelungate de câte 5—6 ore adese repoartă învingeri frumoase față de contrariul său încă renumit *Albin*. Dl. *Marco* este Român bucovinean și e fiul părintelui protopop *Marco* din comuna *Cuciur* mare în Bucovina.

Adunarea generală ordinară a despărțământului Făgăraș al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă pe ziua de 28 August st. n. a. c. în comuna *Copăcel* (localul școlii) cu următorul program: 1. La orele 8 a. m. serviciul divin; 2. La orele 10 deschiderea adunării prin directorul despărțământului; 3. Raportul comitetului despre activitatea sa în anul expirat; 4. Raportul casierului despre starea casei și prezentarea rațiocinului; 5. Alegerea a doua comisiuni pentru cenzurarea raportului casierului; 6. Alegerea unei comisiuni pentru încasarea taxelor și înscrierea de membri noi; 7. Statorirea bugetului pe anul viitor; 8. Eventuale prelegeri; 9. Alegerea comitetului pentru un period nou de 3 ani; 10. Propuneri; 11. Închiderea adunării. La aceasta adunare se invită toți membrii despărțământului și toți aceia, cari doresc progresul

cultural al poporul român. Din ședința comitetului cercnat ținută la 12 August 1901 în Făgăraș *Ioan Macavei* director, Dr. *Ioan Șenchea* notar.

Duel între copii. Din comuna *Zboro* (Ungaria-de-sus) se anunță un cas de duel rar obișnuit. Un școlar (gimnast în cl. 5) în vîrstă de 15 ani de acolo, *Wilhelm Krușetz* și altul de 16 ani, *Nicolau Litka*, făceau amîndoi curte la domnișoarei *Melis Honka*, fiica de 14 ani a unui mare proprietar din comună. Pînă la un timp ei au încăput amîndoi în giurul d-șaref. Mai tîrziu însă și unul altul a fost cuprins de gelosie și fie-care doria să fie singur cu fericita cepilă. Într-una din zile au intrat în ceartă din pricina fetei, și *Litka* a aplicat lui *Krușetz* o palmă strajnică chiar în prezența fetei. Pălmuitul amant însă n'a putut să suferă o rușine ca asta. A doua zi și-a trimis doi prieteni școlari ca martori și a provocat pe *Litka* la duel. Acesta a primit provocarea și ca armă s'a ales — revolverul, fiind că pistol n'aveau. Duelul s'a petrecut între munții din hotarul comunei și rezultatul a fost, că glonțul lui *Litka* s'a înșipt în pînțele lui *Krușetz*, care a fost dus acasă aproape mort.

Jidovul cu pricina. Ni-se scrie din Brașov: Am fost scris în zilele trecute câteva șire despre pătania unui jidan neblesnic, care se încercase să pună mîna pe un copilăș român din *Schel*. Tot cu această ocazie am promis, că voi mai relata și despre demersul investigației introduse în contra acestui jidov, precum și despre eventualele rezultate ajunse prin procedura autorităților justițiare pîne de dreptatea, de care e presărătă această patrie maghiară. Estă ce mai știu.

Încă în aceeași zi, în care s'a comis acea încercare mîrșavă, poliția a și pornit o cercetare energică, a conglomerat în curtea edificiului polițienesc o mulțime de martori și purcezend la ascultarea aceloră, a descoperit o stare faptică de atare fel, în cât nu numai știuca jidană din loc: „*Brasósi lapok*”, ci chiar și bătrîna „*Gazeta*”, vrea să ne convingă prin articole, că jidanul e nevinovat.

Dar' nu numai atât! Săcull, au adresat un manifest, către redacția jurnalului „*Brasósi lapok*” în care strigă sus și tare că hebreul a fost jertfa machinațiilor și intrigelor valahești, și pretinde cu e'ldură, cu vechemență patriotică, ca să se pornească cercetare aspră în contra poporenilor din *Schel*, cari au făcut, că bietul jidau să pățească așa precum a pățit-o, căci el a fost nevinovat și a suferit numai pentru-că a avut mîtră de ovreiu. Ș'apoi — risum teneatis — întâmplarea aceasta — zice numita foaie ungurească — este de a să aduce în legătură cu mișcarea generală națională a Românilor din această țeară; ea este fructul agitatorilor naționali români.

Săracă lume! Unde am mai ajuns. Să privim pe un ovreu mîrșav de punct de mîncare, sau de pornire în cheatiile noastre naționale.

O vorbă ce o sută. Jidanul e nevinovat. Actele se vor transpune la procurorul regesc din loc, ca să judece și dinșul în chestiune. Sunt martori, cari au dovedit, că jidanul luase pe copilaș de mîna și îl ademenea să vină cu dînsul într-o stradă laterală. Alți martori dovedesc, că înainte de această tot acest jidan a invitat pe un alt băiețuș ca să-l însoțească în preumblarea sa, către pădure, căci el nu cunoaște drumul.

Ce privește caracterul, starea, calitățile personale ale acestui cavaler, pot aminti, că pînă azi îl cheamă *Singer*, dar avem mare speranță, că pe cînd va eși din dubă să-l cheme *Dalos*; ocupațiune n'are, pașapoarte, hîrtii de legitimare nu are

avea de gînd, ca să meargă în țeară, și va căpăta însă și aceste documente; căci noi cetățeni al acestei țări, avem drepturi.

Marți, în 20 l. c. a fost inaugurarea templului jidănesc. Tot Marți avem sărbătoare oficială impusă prin lege! Progresăm al naibei!

Carnet artistic.

Leria.

Un nume frumos, magic, sugestiv. L-am auzit, sunt mai mulți ani de atunci, rostit cu entuziasm și cu atîta căldură și dragoste cum poate n'am auzit rostindu-se nici unul dintre numele mari ce umplu lumea cu rîsunetul lor triumfător.

Auzisem în același an celebre cîntărețe ale lumii și eram plin de admirația acestor dive; dar în București mi se răspundea: Leria, Leria! Dacă n'ai auzit pe Leria! Unde era Leria? După o scurtă și luminoasă apariție, steaua se ascunsese.

Leria nu mai cânta.

De ce?

Pot să fie atîtea cauze pentru cari o artistă să renunțe de a mai apărea în public — răspund scepticilor.

Să renunțe?

Ați văzut vr'odată închizîndu-se pe tatele unei flori înainte de a vesteji? Sau fluxul unei ape redus înainte de a-și fi vărsat în deplină voe torentul său puternic?

Ați văzut fără îndoială artiști uciși, oprîți în avîntul nemuririi de obstacole pe cari nu le poate sfărîma slaba lor putere de oameni muritori — dar sufletele lor sbuciumate în această zadarnică trudă le-ați înțelese?

Ați auzit oftarea unui poet închis între ziduri, cu harfa discordată, cu lacrimi în ochii lui altă dată plini de lumina focului sacru, entusiast?

Și n'ați sărit să dărîmați zidurile, să-l ridicați la soare, la aer, în largul liber, pe el care se bucurase de viață pentru noi, plînsese pentru durerile noastre cu divine lacrimi de mărgăritare?

Rău ați făcut. Lipsiți de inimioșie ați fost și atîta de mici încât nici nu știți ce și cât ați pierdut.

Leria era între noi.

Leria era în deplina putere a divinei sale voci, a divinei sale arte de a cânta — cu toate acestea artista trăia retrasă în micul ei cerc familiar.

Ce lanțuri puternice o rețineau? Gloria ce raportase pe cele mai mari scene ale lumii n'o mai ademenea?

Dar cine s'a săturat vr'odată de acea magică și dulce și vecinică lumină, de mîndra aureolă a gloriei?

O, nu s'a născut încă un asemenea artist.

Leria suferise și ea, toate supliciile acestei izolări. Un mister!

După ani de așteptare am auzit-o înșfîșit. În fața unei săli pline de lume și lumină, cânta Leria.

Dintr'un modest ungher, din fundul sălii, unde găsisem loc, o ascultam fără să fi putut avea suprema mulțumire să o și văd.

Sala era mică și înțesată.

Dar Leria trebuie să fie tină, frumoasă, plină de vigoare...

O ascultam...

Vorbirea omenească e prea aspră și nu poate să aibă destulă gingășie, nici desule nuanțe pentru a exprima simțirea ce m'a cuprins.

Musica, și numai musica unei voci ca a Leriei poate să exprime astfel de stări sufletesti.

Ariile lui *Schubert*, *Ambroise Thomas*, *Rubinstein*, *Rossini* — farmecele acestor superbe compoziții nici odată nu cred să fi găsit un interpret mai desvîrșit, un ecou mai adevărat.

Cohen-Linaru a compus din arti românești o prea frumoasă horă. Am mai auzit-o și altă dată; — cîntată de Leria însă, compoziția dobîndește o valoare incomparabilă.

Concertul s'a sfîrșit în aplausele publicului.

Regina—regină și în lumea artelor—încântată, cheamă la sine pe artistă, adresându-i cuvinte elogiase.

O jale neexprimabilă m'a cuprins cînd sala începu să se deșarte.

Cînd o să mai aud pe Leria?

Această masă de lume, care va pleca liniștită acasă după ce-și va fi potolit divina emoție cu câte-va pahare de bere, sau cu câte o înghețată, fi-va ea mâine destul de conștientă ca să dea rîsplata cuvenită acestei dumnezeiești emoții?

Oamenii aceștia, prin ale căror suflete au trecut acele acorduri sfînte ca o chemare la o viață frumoasă, plină de armonii — fi-vor ei mâine în adevăr mai buni?

Ridica-vor ei oare obstacolele ce ne despart, așa de crud, de lumea eternă plină de soare, eternă fericită, eternă mîngăitoare a artei?

Fi-vor brațele lor destul de tari ca mîne să clădească palaturi largi și luminoase locaș cuvenit preoților ei?

Ochii mi se umplură de lacrimi și șovăitor îmi clătina capul întors după mulțime.

Constanța Hodoș.

Sinaia, 22 Iulie.

POȘTA REDACȚIEI.

Gr. I. Budapesta. La 1: se admit; la 2: e posibil, dar examenul trebuie să se depună în patrie, pentru a fi recunoscut.

ULTIME ȘTIRI.

Răsboiul buro-englez.

Londra, 20 August. *Kitchener* anunță din Pretoria: Căpitanul *Vood* plecând cu 150 oameni ca să facă recunoaștere pe terenul dintre *Broncoaspruit* și *Middleburg* a dat peste o puternică tabără de buri. Au căzut 23 buri (?). Dar fiindcă vrajmașul era mult mai tare, *Vood* s'a retras, pierzînd un mort (1), 6 răniți, iar 14 oameni au dispărut. (Fug Englezii de biruință?)

Haga, 20 August. Țarul a primit în audiență pe secretarul personal al lui *Kruger*, care apoi a stat mai mult cu contele *Lambsdorff*, ministru de externe al Rusiei. În cercurile transvaliene de aici se dă o mare importanță audienței.

Haga, 20 August. Dr. *Leyds* a discutat mult cu ministrul de externe al Holandei, *Melville*. Se zice că Holanda va face apel la puteri să protesteze contra proclamației lui *Kitchener*.

Țarul în Franța.

Paris, 20 August. Agenția *Havas* află că Țarul va implini dorința președintelui *Loubet*, primindu-l în invitațiunea de a lua parte la manevrele ce se vor da lângă *Rhenis*.

Incursăturile din China.

Bruxella, 20 August. Misionarii belgieni anunță că în *Mongolia* au reînceput tulburările *Boxerilor*. În provincia *Sauzi* e mare foamete. Pînă acuma a cauzat deja mai multe jertfe.

Editor: *A. Zrel Poncei Barcianu.*

Ioan Russu Șirianu

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară *alunele, petele de ficat, coșii, xiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii*. Netezește încrețiturile și *clupiturile de vârsat (bubat)*, având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea *tinără și frumoasă*.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încrețiturile de pe obraji cu ajutorul masajului. Spre acest scop *Crema Margareta* este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu *Crema Margareta*, dispar nu numai *alunițele, petele de ficat*, și alte necurățenii de piele, ci și încrețiturile, clupiturile de bubat și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuița.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 53—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de orice culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detal la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demnit Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Veritabil numai atunci dacă cutia poartă eticheta mea și marca de fabrică înregistrată!

Feriți-vă de contrafacere

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 40—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de orice fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acțiuni în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acțiuni de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipototecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

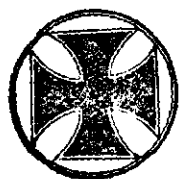
569 — 25

Diracțiunea.

Cruce dublă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împiedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuiuri de ureche, bătăie de inimă, sgârșitură de inimă, asma, auzul greu, sgârșitură de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma podagră, ischias, udului în pat, influența, în somnia epilepsia circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșusirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afiatoare, ear' pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

624 7—50

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6 — folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4 — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
Colțul str. Kálmán.

Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și acelulași clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învêrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învêrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o suprăsolviere neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

543 28—52